

Народне слово

№ 7
(3741)

Щотижнева
газета
Кіровоградщини

РЕКОМЕНДОВАНА ЦІНА 12 ГРН

МЕМИ В ТЕМУ

15 ЛЮТОГО
четвер | 2024

www.n-slovo.com.ua
slovogazeta3@gmail.com

УРАН, ВОДА, ШПИТАЛЬ ТА «ОБОРОНКА»: УРЯДОВА НАРАДА ПРО КІРОВОГРАДЩИНУ

АФГАНЕЦЬ
З ЧЕМЕРПОЛЯ

ГЕРОЇЗМ ТРИВАЛІСТЮ
В ЖИТТЯ

стор. 4-5

ЖОРНОВА ІСТОРІЇ

СМЕРТНИЙ ВИРОК
ДЛЯ ПЕТРІВЩИНИ

стор. 7

Прем'єр-міністр Денис Шмигаль провів нараду щодо окремих питань Кіровоградської області. Зокрема, було розглянуто питання щодо стратегії розвитку ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» та посилення обороноздатності в області. Ця розмова стала підсумком нещодавнього візиту до Кривиницького Президента України.

стор. 2

ЖИТТЯ ГРОМАД

АБО ТИ В ЗСУ, АБО – ДЛЯ ЗСУ!

Такий актуальний нині заклик-постулат на повну втілюють у громадах Кіровоградщини. Тож нинішня розповідь – про те, як і на фронті, й у тилу наближають Перемогу мешканці Заваллівської, Гайворонської, Вільшанської громад.

**ЗАВАЛЛІВЦІ:
ДОПОМАГАЮТЬ
НАШИМ, ШУКАЮТЬ
СВОЇХ**

Про земляків-добровісників завжди охоче розповідає у соцмережах волонтерка Надія Долинська (Махароблідзе). З нещодавніх згадок - розповідь про Ірину Аратовську, яка лише протягом місяця власноруч виготовила понад сотню окопних свічок та збрала близько 40 кілограмів парафіну. Поряд – подяки місцевим підприємцям (підвезли свіже сало й м'ясо), Катерині Вернидуб, родині Сергія Коричневого, Світлані Мороз (смачне варення), Володимиру Кільчевському (підсобив зі скрапленим газом), Олені Банго,

Поліні Поліщук (вдалися смаколики, в додачу зі шкарпетками). Добрим словом згадує благодійниця й Олександра Па

лія (за хімічні устілки), Світлану Музиченко, Катерину Барську, родину Віктора Любінського, а також всіх, хто зміг долучитися для спорядження посилок двом захисникам Сергіям: Зарицькому та Нікітіну...

... Водночас переймаються люди й долями родичів та земляків, розміщуючи, зокрема, дописи про допомогу у відповід-

них тематичних групах - «Групи пошуку людей, зниклих безвісти під час війни» та інших. Шукає тут свого чоловіка Олена Люльчак. Військовослужбовець 57-ї бригади (в/ч А4472) Віталій «Футболіст» Шельманов 27.01.1982 року народження зник 21 березня 2023 року в районі с.Богданівка Донецької області.

... Вероніка Ротар у групі «Пошук по всій Україні» шукає брата Георгія Івановича, 18.07.1981 року народження. За її словами, до того, як він пропав торік, 18 вересня, в напрямку м.Бахмут, був у складі 10-ї гірсько-штурмової бригади.

... Із понад двохсот українських захисників, учасників одного з чи не найчисленніших обмінів військовополоненими, житель Завалля Артем Костюк значився під номером 102. До рідного дому, як і ще один уродженець селища графітників, Ігор Собко (він мешкає зараз в Авангардівській ТГ, що на Одещині, а служив в Національній гвардії України), він нещодавно повернувся більш ніж через півтора роки вимушеної розлуки із близькими серцю людьми.

Повернувся додому і 27-річний Ян Бордіяну 1997 народження, житель села Плосько - Забузьке (що входить до складу Вільшанської ТГ), який потрапив у полон у Маріуполі. Подібна фронтова доля спіткала також 26-річного Руслана Завірюху, уродженця с.Кам'яний Брід, що входить до складу теперішньої Благовіщенської територіальної громади.

Але в результаті 51-го обміну полоненими 8 лютого цього року мужній маріупольський оборонець отримав змогу повернутися на рідну землю.

стор. 2

УРАН, ВОДА, ШПИТАЛЬ ТА «ОБОРОНКА»: УРЯДОВА НАРАДА ПРО КІРОВОГРАДЩИНУ

Початок на стор.1.

Шмигаль заслухав доповіді представників міністерств та військових адміністрацій щодо стану роботи підприємств енергетики, критичної інфраструктури та посилення обороноздатності в області.

«Розглянули питання щодо стратегії розвитку ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат», - інформує телеграм-канал канал прем'єр-міністра.

Доповідали міністр енергетики Герман Галущенко та в.о президента НАЕК «Енергоатом» Петро Котін.

Щодо інших проблемних питань прем'єр-міністр доручив Міненерго підготувати план дієвих заходів, спрямованих на стабілізацію фінансово-економічного стану підприємства з визначенням відповідальних виконавців та індикаторів виконання кожного заходу.

Окрім того, голова Кіровоградської ВЦА Андрій Райкович доповів про ситуацію щодо забезпечення жителів області питною водою в межах проекту розвитку міської інфраструктури, що реалізується спільно зі Світовим банком. Було окреслено проблемні питання, зокрема, фінансової підтримки підприємств водопостачання.

«Мінфіну доручено опрацювати звернення до Світового банку про можливість підписання угоди щодо збільшення суми кредитування в межах реалізації проекту та підготувати й надіслати Кіровоградській ОВА роз'яснення щодо можливих шляхів погашення кредитних зобов'язань підприємств за рахунок коштів місцевого бюджету», - повідомив Шмигаль.

За його словами, голова ВЦА, представники Міноборони, МОЗ та командувач Медичних сил доповіли щодо розміщення військового госпі-

талю на базі КНП «Центральна міська лікарня Кропивницької міської ради».

Шмигаль дав завдання утворити робочу групу для вирішення питань розміщення й оснащення такого госпіталю.

Також він дав завдання усім дотичним міністерствам та відомствам донести ОВА інформацію щодо зразків засобів РЕБ, які можуть бути закуплені за рахунок місцевих коштів для захисту об'єктів критичної інфраструктури.

Окрім того, Шмигаль повідомив, що було розглянуто питання забезпечення закладів освіти укриттями.

«У 2023 році на це було виділено 31 мільйон гривень субвенції з державного бюджету. 21 шкільний автобус було закуплено на умовах співфінансування з державного й місцевих бюджетів. У планах комплексно розвивати цей напрямок. Пріоритет надаватиметься українському виробнику», - зазначив Шмигаль.

Підсумовуючи результати наради, Шмигаль додав, що було знайдено рішення стосовно більшості проблемних питань.

Нагадаємо, 5 лютого Зеленський провів нараду у Кропивницькому і відвідав поранених бійців. На нараді йшлося про захист об'єктів критичної інфраструктури й посилення ППО. Під час візиту Зеленський зазначив, що «Кіровоградщина – один із тих регіонів, який активно допомагає країні вистояти як економічно, так і безпеково». На нараді також обговорили питання допомоги внутрішнім переміщеним особам, яких майже 90 тисяч залишилося жити на Кіровоградщині, збереження і створення робочих місць. «Окремо поспілкувалися щодо захисту об'єктів критичної інфраструктури, посилення ППО. Важливо нарощувати системи РЕБ», - наголосив Президент.

Також Зеленський відвідав один із медзакладів, де лікуються українські захисники. Глава держави поспілкувався з воїнами і вручив їм нагороди.

ЖИТТЯ ГРОМАД

АБО ТИ В ЗСУ, АБО – ДЛЯ ЗСУ!

Початок на стор.1.

ГАЙВОРОНСЬКА ОТГ: ВІДДАЮТЬ, ЯК РІДНИМ...

Чудові приклади сімейного меценатства маємо серед гайворонців, коли віддають своє, родинне, заради пам'яті та допомоги. Ось сім'я Безкоровайних

із села Казавчин (Гайворонська ОТГ) передала власну автівку українським захисникам. В пам'ять про загиблого на фронті сина - військового медика, капітана ЗСУ Віталія Безкоровайного...

Так само вчинила й їхня односельчанка Тетяна Подборська, в якій зараз на передовій одразу і чоловік, і син (обоє зветься Олегами). Вмілий автомастер Павло Лінецький як слід підрихтував даний «бандеромобіль», названий «Староста», а Микола Заболотний обладнав інжектором. Черговий з них, опісля здійсненого капітального ремонту на кошти Ксенії та Володимира Сичових, доставив до військових міський волонтер Юрій Стахов. У цьому ж переліку - хашуватець Юрій Богдан, котрий теж вирішив пожертвувати сімейне авто для потреб військовим. А подружжя Володимир та Катерина Щавінські зуміли придбати для військових автівок цілих 100 (!) комплектів приборів нічного бачення.

... Недавно, на початку січня, надійшла суттєва благодійна допомога на адресу 35-ї бригади морської піхоти імені контр-адмірала Михайла Остроградського. Пам'ятається, хоробрі морські пілотинці, разом з нашим земляком Олександром Лазаренком, отримали тоді з тилу всі затребувані ними речі: окопні свічки, грілки хімічні, газову плитку та балони, аптечку з медикаментами, пледи, спальні мішки, каремати, теплі

шкарпетки й рукавички, засоби гігієни, продукти харчування.

Хто б міг подумати, що (а він пішов добровольцем захищати Вітчизну від російської навали торік в червні) вже 17 січня 2024 року, виконуючи бойове завдання в н.п. Тягинка Херсонської області, безстрашний гайворонський механік-водій взводу інженерної розвідки групи інженерного забезпечення вищезгаданого бригадно-морського під-

розділу отримав смертельне поранення. І на День Соборності України був похований в своєму місті... Світла пам'ять герою!

...За власні кошти працівники міськради купили й передали роті біологічного, хімічно - радіаційного захисту в/ч А4350 46 ОАЕМБР ДШВ ЗСУ необхідне ремонтне обладнання: сокири, лопати, домкрат, плівка, набір ключів, кабель, зарядний пристрій та бензопилу.

...Полетіла тепла – в усіх розуміннях – посилка (дитячі малюнки під девізом «Миру - мир!»), устілки, шкарпетки, кава й чай, святкові дарунки із солодощами) з Гайворона й в інші важливі місця, де служать країни - на Чернігівщину, Миколаївщину, Херсонщину. Приміром, такі потрапили до підрозділів Валерія Білорусова, Анатолія Калашова, Євгенія Сидорука, Дмитра Губського (разом з маскувальними сітками, «Козацькою пастою», печивом, посудом, піржками).

...Потрапили гостинці й до побратимів ще одного земляка з Гайворонщини - Євгенія Шумила (також одяг, засоби гігієни). - Збирали йому, - пишуть в соцмережах Тетяна Бобік та Маргарита Шумило, - ще й на дрон. Але трапило-

ся так, що його важко поранили. Знаходиться нині в лікарні. Тож залишок коштів використано на ремонт військового авто (підсобили Василь та Іван Гладики, котрі виконали цикл робіт безкоштовно, а запасні частини взяли по їх собівартості), частину з донатів добродійників використано на придбання нового акумулятора. Останній вже встановлено на відновленій машині пораненого бійця.

...Надіслано чергову посилку захисникам 56 - і бригади, що веде бої проти знахабнілого ворога на Бахмутському напрямку. В середині - хімічні грілки власного виробництва, газові плитки з балончиками, теплі устілки, «Козацька паста», тенти тощо.

Щиро дякує керівництво міської ради Володимиру Оржеховському, КЗ «Хашуватський ліцей» (директорці якого - Олені Вдовиченко, її підлеглим військові дякують за смаколики та проявлену увагу), КЗ «Центр культури та дозвілля» - останні в рамках благодійно - мистецької акції «Все буде Україна!» нещодавно зібрали для потреб ЗСУ понад 10,5 тисяч гривень.

ВІЛЬШАНКА: ПЕРЕДАЛИ ДРОН ТА ГЕНЕРАТОР

Тут посадовці також не залишаються осторонь потрібної справи. Зокрема, працівники селищної ради, її структурних підрозділів, установ та організацій власним коштом придбали низку необхідних на фронті речей. Це, зокрема, квадрокоптер дрон DJI MAVIS 3 в комплекті з двома акумуляторами (і стільки ж акумуляторів для автомобіля Mitsubishi L200 мобільної вогневої групи Кіровоградщини, куди входить і 644-й зенітно - кулеметний батальйон «Нічні хантери») на суму 94570 гривень. Його передали представнику 3-го окремого

полку спеціального призначення імені князя «Святослава Хороброго».

Бензиновий генератор інвенторного типу потужністю 3,5 квт (вартістю 13 тисяч гривень) забезпечили військовослужбовцям 41-ї окремої механізованої бригади в/ч А4576. Саме тут проходить службу староста Йосипівського старостинського округу Вільшанської територіальної громади Володимир Миколюк. Придбати генератор допоміг – у співпраці з селищною радою - представник соціально відповідального бізнесу - ФГ «Івана Петровича Кульчицького» (звідки й надійшли необхідні кошти).

Ілля СОКОЛЮК

ПОТЕПЛІННЯ ТА АНОМАЛЬНІ ЯВИЩА. ЯКОЇ ПОГОДИ ЧЕКАТИ У 2024 РОЦІ

Цьогоріч 2 лютого бабак Тимко, що живе на біостанції Харківського національного університету імені Каразіна, спрогнозував, коли Україні чекати весни. Якщо вірити чотирилапому “синоптику”, тепло прийде до нас уже за 6 тижнів. Колега Тимка на іншому континенті — американський бабак Філ — пообіцяв цьогоріч ранню весну.

Передбачення на наступний рік зробили не лише бабаки. Свої прогнози оприлюднили і метеорологи, і кліматологи. Фахівці, зокрема, попередили про подальше зростання температури на планеті, а також про загрози різноманітних катаклізмів. То якою буде весна та увесь наступний рік, з'ясував Центр громадського моніторингу та контролю.

Кліматичні рекорди

2023 рік став найтеплішим за всю історію спостережень, які ведуть від 1850 року. На планеті було на 1,48°C спекотніше, порівняно з періодом, коли людство ще не почало масово спалювати викопне паливо. Про це йдеться у звіті агентства ЄС з моніторингу зміни клімату Copernicus. Середня температура у 2023 році була на 0,17°C вищою, ніж у 2016-му, який раніше вважали найспекотнішим роком в історії. А це свідчить про дуже значне підвищення кліматичних показників.

Основною причиною прискорення глобального потепління вчені називають рекордні викиди вуглецю, а також повернення природного кліматичного явища Ель-Ніньо. І прогнозують, що температура на планеті ростиме й далі: підвищення у 1,5°C відбудеться вже у найближчі 12 місяців.

У Всесвітній метеорологічній організації (ВМО) при ООН додають: 2024-й рік може побити температурний рекорд 2023-го. “Враховуючи, що Ель-Ніньо, зазвичай, найбільше впливає на глобальну температуру після свого піку, 2024 рік може бути ще спекотнішим (за 2023-й рік — ред.)”, — йдеться у пресрелізі ВМО.

Війна погіршує ситуацію

Величезної шкоди планеті завдає і війна Росії проти України, адже провокує масштабні викиди парникових газів. Передусім через споживання пального військовою технікою, розриви боєприпасів.

Також негативний вплив спричиняють пожежі, які починаються через бойові дії. У грудні минулого року цю проблему обговорювали на полях кліматичної конференції ООН у Дубаї та анонсували уже третій звіт щодо впливу російської війни на клімат.

За наявними ж нині даними, викиди вуглекислого газу лише за перший рік повномасштабної війни склали 120 мільйонів тонн CO2 екв. Стільки парникових газів за цей же час, до прикладу, викинула в атмосферу Бельгія.

Війна буде мати вплив на клімат навіть після завершення, попереджають експерти. Адже й відбудова пошкодженої інфраструктури: будинків, шкіл, лікарень, мостів та доріг, спричинятиме значні викиди CO2.

Вчені прогнозують катаклізми

Як розповіла кліматолог Віра Балабух, проблема сучасних кліматичних змін полягає у тому, що вони відбуваються аж надто швидко. Ті коливання температури, які зараз бачить за життя лише одне покоління людей, раніше тривали би впродовж 1400 років. Тож через глобальне потепління на всю планету та Україну, зокрема, очікує все більше аномальних погодних явищ. І трапитися вони можуть вже 2024 року.

“За оцінками Міжурядової групи експертів з питань зміни клімату, інтенсивність і частота таких явищ зростає. Крім того, ми стаємо свідками безпрецедентних явищ, які раніше взагалі не могли б виникнути, якби не глобальне потепління. Тож, ймовірно, і 2024 рік не буде винятком, і ми з вами ще не раз почуємо про надзвичайні погодні події.

На жаль, за кліматичними прогнозами очікується, що екстремальних погодних умов у нас може бути більше і в наступні роки. Тож ми маємо бути до цього готовими й докласти максимум зусиль, щоб не допустити підвищення глобальної температури повітря понад 2°C, а краще зупинити на 1,5°C, скоротивши викиди парникових газів”, — підсумувала кліматолог.

ЗАПРАЦЮЄ ЦЕНТР ДЛЯ ЖЕРТВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Центр соціально-психологічної допомоги постраждалим від насильства у Кропивницькому готується до повноцінного запуску.

Днями у Кропивницькій міській раді відбулось засідання координаційної ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству, торгівлі людьми. Під час засідання підбили підсумки проведення Всеукраїнської кампанії “16 днів проти насильства”. Про заходи, що відбувалися в Кропивницькому, інформувала заступниця директора департаменту соціальної політики міської ради Олена Костенко. Загалом проведено роботу члени координаційної ради оцінили високо, але разом з тим відзначили, що інформаційна кампанія має продовжуватися і далі.

- Кожного року “16 днів проти насильства” у нас проходять потужно. Але треба системна робота протягом року. Треба систематична публікація інформації по протидії домашньому насильству з можливістю зворотнього зв'язку, з контактами куди звертатись. Варто розробити соціальну рекламу з білбордами та банерами. Тому що постраждали далі виклику поліції не рухаються, бо їм страшно і вони не обізнані з алгоритмом куди звертатися, - наголосила заступниця начальника ОВА, депутатка міської ради Катерина Колтунова.

Розглянули також члени координаційної ради і звіт про роботу КУ “Кропивницький міський центр запобігання та протидії насильству”, який представила директорка установи Тетяна Крамаренко.

- Протягом серпня-грудня 2023 року комплексну допомогу та соціальні послуги, такі як: надання притулку, консультування, інформування, екстрене кризове втручання та представництво інтересів у кризовій кімнаті денного центру отримали 26 осіб, в тому числі 7 дітей. Всього надано 109 соціальних послуг. Безпечне місце проживання та комплекс зазначених послуг в притулку Центру отримали 3 жінки, одна з них — з двома неповнолітніми дітьми. У кризовій кімнаті Центру наразі ніхто не проживає. Термін перебування там для постраждалих від домашнього насильства, які зверталися за допомогою, варіювався від двох годин до 20 днів. За цей період зареєстровано 20 звернень до цілодобової служби “Телефон довіри”, - проінформувала Тетяна Крамаренко.

За її словами, наразі в Центрі із 34 працівників за штатним розписом, працюють - 21 особа, окрім фахівців це і техперсонал, бухгалтер. Як наголосила далі Тетяна Крамаренко, всі фахівці, що працюють в центрі, пройшли відповідне навчання та супервізі: це і базові питання запобігання домашнього насильства; для психологів - основні принципи надання допомоги постраждалим від домашнього насильства і постраждалим від насильства в умовах війни, кризове консультування, основи психологічного супроводу тощо.

Варто нагадати, що в структурі Центру загалом, окрім притулку, кризових кімнат, “телефону довіри” та мобільної бригади, функціонує також денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі. Повноцінно денний центр запрацює вже цього року у відремонтованому приміщенні.

- За кілька останніх років ми дійсно плідно попрацювали усією нашою командою. Ті кроки, що вже зроблено, — в авангарді навіть в масштабах України. За це всім велика подяка. Щодо денного центру, навіть з окресленими специфічними умовами щодо освоєння субвенції, ми все зробили вчасно, - підсумував заступник міського голови Сергій Колодяжний.

30 МІЛЬЙОНІВ ГРОМАДЯН – ЦЕ НОВА РЕАЛЬНІСТЬ

Як Україні уникнути найбільшої в історії демографічної катастрофи.

Повномасштабна війна, яку розпочала Росія в 2022 році, загострила і без того невтішну демографічну ситуацію в Україні. Вбивства та примусова депортація українців, виїзд мільйонів біженців, зменшення кількості сімей, що планують дітей, — призвели до руйнування трьох демографічних складових формування людського капіталу: народжуваності, тривалості життя та міграції. Скільки українців живе в Україні зараз, скільки буде після війни, а також як запобігти одній з найбільших демографічних катастроф в історії України, — з'ясував Центр громадського моніторингу та контролю.

Скільки українців живе в Україні?

Останні 30 років, з 1993 року, чисельність населення України системно скорочується: якщо на той час в країні жили понад 52 мільйони людей, то на початок 2022 року, за даними Державної служби статистики, нас вже поменшало майже на 11 мільйонів. Більш позитивні дані наводить ООН: за їхніми підрахунками, на початок 2022 року населення України становило майже 44 мільйони. Утім, ці показники — дуже умовні, оскільки враховують мешканців окупованих на той час районів Донецької, Луганської областей та Криму.

Таке різке зменшення пояснюють багатьма причинами — виїздом україн-

ців за кордон на постійне проживання, збільшенням рівня смертності, пандемією коронавірусу, а також війною, що триває з 2014 року. Повномасштабне вторгнення лише загострило проблему. За даними управління Верховного комісара ООН у справах біженців, внаслідок війни за кордон емігрувало понад 6 мільйонів українців. Отже, в Україні залишилось від 35 до 37 мільйонів громадян, а на підконтрольних територіях — близько 30 мільйонів.

Разом з тим, в країні суттєво скоротився рівень народжуваності. “Щоби забезпечити просте відновлення покоління за українських умов смертності, треба, щоб пересічна жінка за своє життя народила десь 2,15 дитини. У 2021 році на одну жінку народжувалося 1,2 дитини. Щодо 2022 року, то ми оцінюємо рівень народжуваності десь у 0,9 дитини на одну жінку. Катастрофічне падіння народжуваності фіксуємо у 2023 році — буде десь 0,7 дитини на одну жінку”, — зазначає в інтерв'ю Елла Лібанова, директорка Інституту демографії та соціальних досліджень імені Михайла Птухи.

Що буде в Україні після війни?

Подальша динаміка чисельності населення України передусім залежить від тривалості війни. Що довше вона триває — то більше військових та цивільних громадян втрачає країна, більше біженців вирішують не повертатися, менше сімей планують дітей в найближчій перспективі.

За оцінками Інституту демографії та соціальних досліджень, якщо війна закінчиться наприкінці 2024 — на початку 2025 року, то за 12 років, у 2037-му, населення України в міжнародно визнаних кордонах складатиме 30,5 мільйонів. Дослідники орієнтуються, що після війни до України повернуться 50-60% біженців, однак відбудуватимуться й зустрічні міграційні потоки, адже відкриття кордонів дозволить чоловікам відїжджати до своїх сімей в інші країни.

“Чи буде такої кількості українців достатньо, зараз важко сказати. Все залежить від того, яку модель розвитку економіки буде обрано після закінчення війни — сировинну, чи економіку переробки — та скільки робочої сили вона буде потребувати, які галузі будуть на першому місці. Якщо західні партнери будуть інвестувати в Україну багато коштів, то, скоріш за все, власної робочої сили нам не вистачить і буде необхідність розглядати питання залучення трудових мігрантів”, — пояснює Олександр Гладун, заступник директора з наукової роботи Інституту демографії та соціальних досліджень імені Михайла Птухи.

Експерти резюмують, що такі песимістичні прогнози — це попередження державі. Аби уникнути катастрофи, Україні потрібно терміново розробляти демографічну політику, що передбачатиме конкретні кроки, — стимулюватиме біженців повертатися в Україну, а мольодь — народжувати двох чи більше дітей. В іншому разі наслідки будуть вкрай невтішними.

СЕРЦЕ ГЕРОЯ НЕ ЗНАЄ СПОКОЮ

Щорічно 15 лютого в Україні відзначається День вшанування учасників бойових дій на території інших держав. Цьогоріч це вже 35-та річниця виведення військ з Афганістану. Озираючись назад, ми із впевненістю можемо сказати, що в долі кожного покоління є свої важкі випробування і труднощі, у кожній епохи – свої пісні і свої герої, які, власне кажучи, і визначають цінність цього часу, а вся наша історія написана кров'ю і потом її найкращих синів і доньок.

У різні роки українці виконували інтернаціональний обов'язок на території інших держав: Куба, Чехословаччина, Сирія, Сьєра-Леоне, Єгипет, Угорщина, Югославія, Ангола, В'єтнам... В епоху, яку нині інакше як період застою не називають, такими героями стали «афганці», солдати неоголошеної війни – останньої з радянських воєн. Протягом близько десятиліття там воювали наші земляки. Скільки солдатів з колишнього Гайворонського району виконували свій інтернаціональний обов'язок в той період, донині невідомо. Справа в тому, що Гайворонським районним військовим комісаріатом на дійсну військову службу призивались не тільки хлопці з району, а й випускники машинобудівного технікуму та сільськогосподарського училища. Одноразово наші юнаки проживали, навчались, працювали по всій країні, і участь багатьох у цій війні невідома. Нині завдяки спільним зусиллям ветеранів-афганців, краєзнавців, працівників райвійськкомату і районного краєзнавчого музею зібрано дані на 220 осіб, але часто вони є неповними. Гайворонщина має кого пам'ятати і ким пишатись. 15 лютого, в День пам'яті воїнів-інтернаціоналістів, в скорботному мовчанні ми схилиємо голови в пам'ять про трьох земляків, які загинули в роки військового конфлікту на землі Афганістану: В'ячеслава Мацієвського, Олександра Новікова, Анатолія Недзу і тих «афганців», які передчасно пішли з життя вже після війни, віддаємо шану всім учасникам тих подій. Ця війна зламала життя багатьом молодим хлопцям. Незважаючи ні на що, вони чесно виконували свій громадянський обов'язок, залишалися вірними присязі до кінця. Більшість з них є прикладом мужності, справжніх чоловіків, в душах яких незгладимий слід залишила та десятилітня війна. Нині наші земляки – «афганці» беруть активну участь у війні з російською навалюю, а майстер ремонтної майстерні стрілецької зброї 56-річний Сергій Борисович Іванов із Гайворона віддав своє життя.

Афганська війна своїм вогнем опалила і три невеликих села колишньої Чемерпільської сільської ради (сьогодні Завалівська територіальна громада), де народились, проживали і працювали шістьнадцять учасників бойових дій в цій далекій країні, в тому числі генерал – майор Леонід Васильович Орлик, полковники Валерій Іванович Гринчак і Петро Олексійович Зеленьак. З моїх односельців за межу вічності вже відійшли семеро.

За роки «афганської» війни 14 українців удостоєно звання Героя Радянського Союзу, але багатьом з них це звання було замінене іншими нагородами. Це яскраво видно на прикладі Артура Валентиновича Дерев'янка з Кіровограда і Василя Володимировича Коваленка з села Липовеньке Голованівського району, на яких в Москву пішло подання про нагородження орденом Леніна і присвоєння звання Героя Радянського Союзу. Та тільки заслужених нагород так і не отримали.

Нині в нашій державі їх проживає тільки троє «афганців» у званні Героя. Доля одного з них, Валерія Івановича Гринчака добре відома всім. Вона трагічна і непростя, як правда, і разом з тим, захоплююча та героїчна. Валерій Іванович належить до тих людей, яких ми називаємо совістю і честю народу, а його життя – це легендарний подвиг мужнього і мудрого бійця, сповнене безперервної й напруженої боротьби в досягненні мети, віри в краще майбутнє. Але війна назавжди залишається негнучим боєм, не

тільки фізичним, а й душевним, а підірване війною здоров'я з роками турбує все частіше, та серце не хоче знати спокою.

Валерія в школі любив за надійність, витривалість, фізичну силу, неймовірну наполегливість у досягненні поставленої мети і, звичайно, за порядність та доброту. Затяго, за власною системою, щоденно, до знемоги займався спортом, вранці обливався холодною криничною водою, бігав на далекі відстані, навчався самостійності, гартував силу волі, характер, дуже серйозно готувався до військової служби та упевнено йшов до своєї мети,

Герой Радянського Союзу Валерій Гринчак і Герой України Сергій Червонопиский

адже в армії немає місця слабким. Але ще було одне захоплення – жадоба до книг, пристрасна, гаряча. Його неймовірна цілеспрямованість, високий рівень знань і відмінні оцінки відкривали двері в будь-який навчальний заклад. Проте мрія про офіцерські погони світила йому провідною зорею, промінням якої він вивірив чи не всі свої подальші кроки. Успішно склав екзамен, пройшов відбір і з великою гордістю одягнув курсантську форму. А невдовзі настали головні випробування на мужність і стійкість.

До служби в Афганістані його послужний список був типовим для радянського офіцера. В 1978 році закінчив з «відзнакою» Київське вище загальновійськове училище, що надавало йому перевагу в місці вибору подальшого місця служби. Валерій Іванович вибрав 13-ту окрему десантно – штурмову бригаду Далекосхідного військового округу, де за чотири роки займав посади командира десантно – штурмового взводу, помічника начальника штабу батальйону, командира десантно – штурмової роти 620-го десантно – штурмового батальйону. Чотири роки служби на Далекому Сході навчили молодого офіцера працювати з людьми, цінити армійське братерство. Тут він пізнав тонкощі спеціальності військового розвідника. Однак, невдовзі отримав наказ вибути на захід, де був призначений командиром 3-ї розвідувально – десантної роти 20-го окремого розвідувального батальйону 30-ї гвардійської мотострілецької Іркутсько – Пінської тричі Червонопрапорної орденів Леніна, Жовтневої революції і Суворова другого ступеня дивізії Центральної групи військ (Чехословаччина). Але не встиг старший лейтенант Гринчак прижитися на новому місці, як знову збирається в путь – дорогою.

Через рік на дивізію прийшла рознарядка: одного командира розвідувальної роти і двох командирів розвідувальної роти в Афганістан. На той час у нього вже був достатній досвід, за плечима десятки стрибків з парашутом. В жовтні 1983 року прийняв розвідувальну роту 285-го танкового Умансько – Варшавського Червонопрапорного ордена Кутузова полку (з лютого 1984 року – 682-го мотострілецького полку), 781-го окремого розвідувального батальйону 108-ї мотострілецької Невельської Червонопрапорної дивізії 40-ї армії обмеженого контингенту радянських військ у Демократичній Республіці Афганістан. Залучення до виконання бойових завдань відбулося стрімко. П'ять днів приймав посаду командира розвідувальної роти, а на шостий – вже отримав завдання забезпечити охорону командира дивізії, який також на той момент приймав посаду і вивчав стан справ у зоні відповідальності дивізії, яка пролягала на 300 км – від міста Джелалабад (під час присутності радянських військ в Афганістані цей район вважався одним з найнапруженіших) до населеного пункту Даші. Перевал Саланг також був у цій зоні. Рівно за три тижні після прибуття до Афганістану, 14 листопада 1983 року, Гринчак зі своєю ротою вже брав участь у масштабній військовій операції. За зиму в базі перебували від сили десять – п'ятнадцять днів, а увесь інший час – в горах. Супроводжували автоколони, проводили розвідку і так звану реалізацію розвідувальних даних («зачистку» оточених кишляків), організовували засідки. Одного разу вдалося перехитрити душманів, створити видимість того, немов колона радянських машин вийшла в рейс без відповідного прикриття. І противник на це повірив. В суворих ратних буднях командир розвідувальної роти

яскраво розкрив свій військовий талант, проявив себе хоробрим офіцером, добре виконував обов'язки, про що свідчать численні позитивні характеристики вищого керівництва. Однак війна диктувала свої умови. Майже кожного дня йому доводилось вирішувати, кому доручити виконання бойового завдання. Він би краще пішов сам, аби не бути мимовільним вершителем чужих дол, та на війні існує багато жорстких, але необхідних правил, одне з яких – командир не має права йти першим під час пішого висунення розвідувального підрозділу. Вкрай важкими для нього були й рішення щодо виклику артилерії чи авіації для завдання удару по населених пунктах, звідки вели вогонь моджахеди, й де залишалися мирні жителі... І свої командирські функції Валерію Гринчаку вдалося виконати на «відмінно»: при вдалому проведенні всіх бойових операцій під його командуванням у роті показник втрат залишався мінімальним. У травні 1984 року полк був передислокований в населений пункт Руха. За успішне знищення із засідки групи моджахедів, які повертались після підготовки в Пакистані, в районі населеного пункту Офяні Шаріф (провінція Парван) Указом Президії Верховної Ради СРСР від 13 червня 1984 року нагороджений орденом Червоної Зірки. Формулювання було традиційно лаконічне: за зразкове виконання інтернаціонального обов'язку. Але всі знали, скільки самовідданості, мужності, працьовитості, майстерності стоїть за цією нагородою. У день двадцятисеміріччя Валерію вручили його першу бойову нагороду. В рекомендації на посаду начальника штабу мотострілецького батальйону сказано: «...сміливий, офіцер, добре знає прийоми ведення бойових дій з противником, вміє прийняти вірне рішення у важку хвилину, зберігає холоднокровність, турбується про підлеглих». Його мужність і залізна витримка, військова кмітливість і винахідливість врятували багато життів. Людина сувора і вимоглива, користувався загальною повагою у бійців. На період його перебування в Афганістані прийшлися найважчі бої. Статистичні дані сприймаються дуже важко, коли за «сухими» цифрами стоять юні людські життя. Він володів прийомами ведення бойових дій, вмів приймати вірні рішення, у критичній ситуації зберігати витримку і холоднокровність, виявляв турботу про підлеглих, вникав в життя та побут, беріг їх. Все у нього виходило до ладу. На солдата голосу ніколи не підвищував, а підкорялися всі беззаперечно. А умови були надзвичайно суворими. В сухий період року спека така, що під відкритим розжареним сонцем втриматися неможливо, адже воно обпалювало все навкруги, сухий піл різав горло й ускладнював дихання. Та високо в горах лежали івові сніги. Пустельна кам'яниста місцевість, суворий, незвичний для наших хлопців, клімат і тривожне відчуття невідомості. Не раз і не два доводилося забиратися на такі вершини в горах, що вертольоти через зріджене повітря до них не могли підлетіти. А рухатися треба було крутими гірськими стежками нечутно, скрадливо, в умовах темної афганської ночі, яка наступала одразу і була густою, як смола. Та ще будь-якої миті тишу можуть розрізати трасуючі кулі ворожого крупнокаліберного кулемета. Противник теж не дремав, навпаки, постійно виявляв не меншу поінформованість, мав відповідну агентуру. Досконало знав місцевість. Особливо важко було нашим солдатам пристосуватися до місцевої води, яку організм спочатку відмовлявся приймати. Більшість з цих юних хлопчаків, вчорашніх школярів, були зовсім не підготовлені до таких складних умов. Війна набирала оберти.

У ході бойових дій в Панджшерській долині в період з 24 червня по 14 липня 1984 року зведений розвідувальний підрозділ під командуванням капітана Грин-

чака вийшов на самостійні розвідувальні пошукові дії. За дві доби із засідки загони вдалося знищити групу моджахедів і захопити в полон їхнього командира. Відповідно до інформації, отриманої від полоненого і звіреної з даними радіоперехоплення, оперативна група дивізії з боями вийшла в базовий район угруповання моджахедів, де були захоплені склади з боеприпасами, спорядженням, продовольством, мінами та іншими матеріальними засобами противника. 14 липня стомлені розвідники повернулися після успішно виконаного бойового завдання. Під час виходу до місця постійної дислокації під ногами командира вибухнула замаскована фугасна міна. Якось мить він перебував у незвичному стані психологічної невагомості, повної втрати свідомості, пам'яті, відчуття реальності. Нічого не відчував, не думав, не сприймав, не міг зрозуміти, що сталося. Вибух, що розділив життя на до і після, здався чимось далеким і нереальним. Одразу ж першою думкою було: «Здається, живий.» Від несподіванки хотів піднятися на ноги, але світ перевернувся. Біль, нестерпно пекучий, прийшов пізніше. Пересилюючи себе, Гринчак, щоб остаточно не втратити свідомість, невдовзі оговтався і почав віддавати накази: командував, щоб усі залишалися на своїх місцях, а до нього обережно підійшов сапер (бували випадки, коли до пораненого кидаються товариші і теж підриваються на розташованих поблизу мінах). На щастя, сапер встиг зняти ще одну міну, а тому більше ніхто не постраждав. Санінструктор зробив укол, щоб зняти больовий шок. Кинувши погляд на ноги, точніше на те, що від них залишилось, зрозумів - відвоював. Вибухом праву ногу відірвало, ліву - роздробило повністю, а тому лікарі пізніше вимушені були її ампутувати в госпіталі. До того ж, під час вибуху від осколків кісток ніг сильно постраждало обличчя, дивом не залишився сліпим. Про поранення капітана негайно повідомили по радіо командира полку, і той відразу ж вислав вертоліт. Затримайся машина хоча б на півгодини, і питання того, виживе офіцер чи ні, перед лікарями вже не стояло би, хоча й у госпіталі мало хто вірив в те, що він взагалі виживе. Після реанімації в Баграмському медсанбаті, лікування у госпіталях в Кабулі, Ташкенті, госпіталі імені Бурденка у Москві, де Валерію Івановичу робили основні операції, потрапив до Центрального науково-дослідного інституту протезування імені Семашка, в якому пробув з листопада 1984 року до травня 1985-го. Потягнулися болісно довгі дні лікування. Перев'язки переносив стійко. Вони перетворювалися в міні - операції, адже хірурги відсікали омертвілі тканини, обірвані м'язи, виймали з тіла осколки. Не знаючи втомив, навчався ходити на протезах, тренувався, точно витримуючи приписи лікарів і графік, а інколи навіть випереджаючи його. І увесь цей час біль - фізичний, тупий, незгасимий. В інституті всі - від директора до няні - захоплювалися його мужністю і цілеспрямованістю. Між тим життя, молодість брали своє. З Москви Валерій вперше написав додому про поранення, наголошуючи на тому, що воно не важке і не становить загрози життю та здоров'ю. Ця звістка швидко облетіла Чермерпіль, але ніхто в той час навіть не міг подумати про те, що молодий офіцер балансує між життям і смертю. Там Валерія Івановича застала звістка про присвоєння звання Героя Радянського Союзу. Бійцівська вдача спонукала відкинути всі сумніви й ще до виписки із госпіталю написати рапорт на ім'я Міністра оборони СРСР з проханням залишити його у Збройних силах.

Легендарний голкіпер, кращий воротар ХХ століття, Олімпійський чемпіон і чемпіон Європи Лев Іванович Яшин, який в той час лікувався разом з Валерієм Івановичем, прийшов на вручення нагород Герою у формі полковника, з орденами і медалями.

- Я форму майже ніколи не носив, навіть тоді, коли присвоювали звання і вручали нагороди. А сьогодні надягнув - аби висловити величезну повагу до твого,

Валерію, подвигу і хоча б якось бути причетним до таких героїчних людей, як ти. Я не був на війні і не можу судити про героїзм в бою, але захоплююся твоєю мужністю і рішучістю.

На моє прохання розповісти про відомого земляка відгукнувся український політичний і громадський діяч, генерал-лейтенант, Герой України, голова Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) Сергій Васильович Червонописький.

- Нас усіх захоплює доля цієї видатної особистості. Валерій Гринчак! Про його подвиг в роки Афганської війни, можна сказати без перебільшення, знають і захоплюються ним в усьому світі. І в наші дні молодь, студенти і воїни нового покоління з неймовірною увагою слухають його розповіді на урочистих заходах, доповідях і повідомленнях на конференціях і «круглих столах». Але погляд і думки Валерія вже давно спрямовані не стільки в бойове минуле, скільки на несправедливість сьогодення і надії на достойне і світле майбутнє ветеранів, всього народу України. Свій головний подвиг він здійснює щоденно, починаючи з того пам'ятного дня 14 липня 1984 року, дати жорстокого бою в Панджшерській ущелині Афганістану. Після завершення лікування

в госпіталі, Валерій Гринчак добився дозволу продовжити військову службу і з 1985 по 1992 рік виконував обов'язки помічника начальника відділу і викладача Київського вищого загальноосвітнього командного училища. В 1992 році Валерій Іванович вийшов у відставку, став пенсіонером Міністерства оборони України. Але одразу ж в 1993 році поступив на юридичний факультет Київського Державного Університету імені Т.Г. Шевченка, де в 1998 році отримав диплом по спеціальності «правознавство», державно - правова спеціалізація. Отримані юридичні знання він зробив своєю могутньою зброєю в боротьбі з несправедливістю, для захисту соціальних прав ветеранів війни його знаннями, інтелектом і досвідом постійно користуються і громадські організації ветеранів, в першу чергу, Українська Спілка ветеранів Афганістану (воїнів - інтернаціоналістів) (УСВА), і вищі органи влади, включаючи Верховну Раду України, в апараті якої Валерій Гринчак з 1999 року є консультантом профільного Комітету у справах ветеранів, з 2002 року він одночасно є головою контрольно - ревізійної комісії Національної Асамблеї інвалідів України. Матеріали, які готував Валерій Іванович, завжди вирізняються глибиною знань з поставлених питань,

аналізом ситуації і конкретними пропозиціями щодо вирішення проблем захисту соціальних прав ветеранів і інвалідів.

Сьогодні, з відстані років, Валерій Іванович має свою оцінку афганських подій, власну точку зору на таке поняття, як інтернаціональний обов'язок. То його біль, мужність, відвага і вірність. Вірність військовому обов'язку, пам'яті загиблих, вірність власним принципам, які врятували на війні і допомагають жити сьогодні, як би важко йому не було - жити у злагоді зі своєю совістю. За спокійним поглядом неважко розгледіти сильний, вольовий характер, нестримне бажання боротися, працювати, жити, діяти. Наслідки війни і поранення, безперечно, постійно даються взнаки, але він ніколи не дозволяє собі скидок на стан здоров'я. Нині плідно працює, пише аналітичні статті про проблеми військової розвідки, бере активну участь у заходах Головного управління розвідки Міністерства оборони України з військово-патріотичного виховання молоді, не припиняє займатися спортом, приймає участь в різноманітних змаганнях, призер чемпіонату України з стрільби з малокаліберних пістолетів серед інвалідів з порушеннями опорно - рухового апарату.

В 2016 році спільними зусиллями

нами була видана краєзнавча книга «Чермерпіль, Березівка, Ташлик. Сторіччя війн (1905 -2016)», в якій Валерій Іванович виконав великий обсяг робіт по підготовці і опрацюванню зібраних матеріалів, наданню консультацій з військових питань і навіть назву придумав. У значній мірі йому належить ідея пошуків, дослідження, а завдяки високому авторитету, власному військовому досвіду, великому обсягу історичних знань, тісним зв'язкам з журналістами та видавцями видання книги стало реальним.

У спільній діяльності з керівництвом Української спілки ветеранів Афганістану доклав багато зусиль для збереження рівня соціального захисту ветеранів війни. На жаль, махінації з ціноутворенням, обман споживачів у сфері житлово-комунальних послуг, продовжують залишатися візитною картою української економіки. Рекордний за роки незалежності ріст тарифів на комунальні послуги та газ для населення, необґрунтоване зменшення норм споживання для пільговиків та субсидіантів, всупереч існуючому законодавству, супроводжується вдосконаленням старих та впровадженням нових витончених і нахабних схем викачування грошей з карману споживачів. Можливість цих злочинів підсилюється відсутністю в Україні дієвого контролю за підприємствами-монополістами, як зі сторони контролюючих органів, так і зі сторони органів державної влади та місцевого самоврядування, нерівністю сил в адміністративних та судових спорах «пенсіонерів з мільярдерами».

На звернення ветеранських організацій міністерство соціальної політики надсилає типові відписки, в яких просто цитує положення тих чи інших документів, але робить вигляд, що не розуміє суті поставлених питань та уникає відповіді

на них. У складі робочої групи УСВА Валерій Іванович наполегливо доводив, що немає жодних об'єктивних підстав для зменшення норм споживання для громадян України, які користуються пільгами на підставі Законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Не дивлячись на шалений спротив з боку бюрократичних структур, виступив з конкретними пропозиціями і домогся реалізації того, щоби Постановою Кабінету Міністрів України №373 від 17 квітня 2019 року «Деякі питання надання житлових субсидій та пільг на оплату житлово - комунальних послуг у грошовій формі», якою затверджено «Порядок надання пільг на оплату житлово - комунальних послуг у грошовій формі», набрала чинності з найменшими бюрократичними процедурами для осіб з інвалідністю внаслідок війни та інших категорій ветеранів війни.

І якщо він зуміє допомогти хоча б одній людині, то стає легше жити, посилюється внутрішній життєвий ресурс, виникає душевне задоволення. Він відчуває себе відповідальним за багато соціальних питань, з якими постійно звертаються не тільки «афганці», ветерани АТО, а й їхні рідні. Часто доводиться їх вислуховувати і роз'яснювати всі зміни і нововведення діючого законодавства, розказувати, як вчинити в тій чи іншій ситуації. Іноді просто вислухати людину буває достатньо, і біль, що накопичилася на душі, затихає і стає меншою.

З початком війни на сході України Валерій Гринчак активно підключився до допомоги військовослужбовцям, пораненим, переселенцям. Допомога придбати каски, комплектувати сучасним спорядженням танкові екіпажі, з дружиною Тетяною Валентинівною, яка працює медсестрою, закупили й передавали медичні аптечки сучасного натівського стандарту. Разом із побратимами допомагали в лікуванні тяжких хвороб сім'ям бійців свого «афганського» підрозділу, які мешкають в районах бойового конфлікту.

Вроджена чутливість, схильність до роздумів, здібність до знань, любов до людей - все це сприяло формуванню його особливого внутрішнього світу, неповногого істинною мудрістю, справжніми почуттями, допомогло відкрити для себе сенс і радість буття. Безсумнівно, Афганістан, повоєнне життя, громадська діяльність справили надзвичайно важливе значення на формування релігійного світогляду Валерія Івановича, який має невичерпний духовний потенціал, що дозволило гармонійно поєднати земну суєтність і духовне спасення життя.

Крім «Золотої Зірки» Героя, орденів Леніна, Червоної Зірки, «За мужність» III ступеня, знаку «Орден «За мужність» Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Почесної грамоти Верховної Ради України та багатьох медалей, він удостоєний відзнак Української Православної Церкви. Йому присвоєно звання Почесний громадянин села Чермерпіль і Почесний громадянин Підвисоцької територіальної громади.

Але головна нагорода в житті і найбільша гордість - це сини. Іван навчається в Київському Державному Університеті імені Т.Г. Шевченка, а Роман - учень Українського фізико - математичного ліцею.

Його життя є вінцем самовідданості, взірцем подвижництва, а слава не змінила характеру, шанобливого ставлення до людей, особливо «афганців». Для нас Валерій Іванович є високим прикладом служіння Вітчизні, своїй ідеї, власній меті за будь-яких умов і обставин. Він вражає тим, що, пройшовши через важкі випробування, залишився справжнім патріотом і громадянином. Його приклад надихає на те, щоби завжди залишатися вірним своїй Вітчизні.

Валерій РУБІЖЕВИЧ, член національних спілок журналістів і краєзнавців України

ЖОРНОВА ІСТОРІЇ

Всі ми чули про часи, коли на території України проходило розкуркулення та колективізація на селі. А що ж то були за куркулі, що потрапили під жорнова цього процесу?

Перед нами лежить справа №20 стосовно громадянина Чигрина Вавіла Павловича, який звинувачується за ст. 54/10 та ст. 54/13 УК УРСР. Постанова оголошена громадянину Чигрину 15 листопада 1930 року. В анкеті написано: Чигрин Вавіл Павлович, 1876 року народження, проживає в селі Савчина Балка Корсунівської сільської ради Петрівського району, кулак, безпартійний, грамотний, на військовому обліку не перебуває.

Уповноважений Петрівського районного відділу 4 сектору ГПУ УРСР Бельке А.І. розглянув матеріали правопорушення гр. Чигрина В.П., який «до революції 1917 року був великим власником століпінських отрубів. За час існування радянської влади постійно висловлював своє незадоволення стосовно влади та чинних радянських законів. До всіх кампаній, які проводила радянська влада, ставився вороже, агітував проти неї. Навесні 1930 року брав активну участь у розвалі СОЗу та неодноразово на загальних зборах дискредитував представників влади з питань розкуркулення та інших кампаній. Прийняте рішення – утримувати гр. Чигрина під охороною в місті Кривий Ріг».

У справі є довідки Корсунівської сільської ради за підписом голови Чадаєва, про те, що громадянин Чигрин В.П. до революції за століпінським наділом мав разом з батьком 140 десятин землі, 8 коней, 6 волів, 4 корови, малої рогатої худоби 4 голови, а також сільгоспінвентар: бричок - 2 шт., жаток - 1 шт., сівалок - 1 шт., плугів - 2 шт., букерів - 2 шт., борін - 2 штуки, віялок - 1 шт. Тримав 4 сезонних батраки. Станом на 1930-й рік обробляв 22 десятини землі, мав коней - 2, плуг, букер, борону, зіпкку, віялку.

У справі є також довідка сільської ради на Чигрина В.П. про те, що йому нарахований сільськогосподарський податок на 1927-1928 роки в сумі 222 крб. 39 коп., з них недоплата минулих років складає 80 крб. 64 коп. Крім того, пеня до 01.01.1927 року - 27 крб. 36 коп. На 1928-1929 роки сільськогосподарський податок нарахований в сумі 173 крб. 42 коп. На 1930-1931 роки - 554 крб.

Є тут і протокол допиту свідків: Понгського Івана Йосиповича 1900 року народження - рахівника Корсунівської сільської ради, Марциновського Терентія Михайловича 1898 року народження, жителя села Корсунівка, Марциновського Сергія Маркіяновича 1888 року народження, жителя села Корсунівка.

З протоколу допиту Чигрина Вавіла Павловича від 28 листопада 1930 року дізнаємося, що селянин народився в селі Олександрополь колишнього Катеринославського повіту, місце його проживання - хутір Савчина Балка. Сімейний стан - одружений, родина складається з 11 чоловік. Зять Лучка Григорій - розкуркулений та висланий на північ. До революції Чигрин мав 45 десятин землі, у його батька було 90 десятин, мав худобу та багато сільгоспінвентаря. У 1916 році В. П. Чигрин був мобілізований та служив в Одесі, в жовтні 1917 року демобілізувався.

Читаємо виписку з протоколу від 19.12. 1930 року: «Чигрин В.П. висланий на північ терміном на 3 роки».

І лише 18 березня 1994 року кримінальна справа (архів) № 6184 стосовно Чигрина В.П. була розглянута та, як значається у відповідному документі за підписом старшого помічника прокурора області радника юстиції І.П. Жилки, «на Чигрина Вавіла Павловича поширюється дія ст.1 закону України від 17 квітня 1991 року «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні»».

У справі йдеться лише про голову родини, але ж ці обставини торкнулися й усіх членів родини Чигрина В.П.. Як же склалися їхні долі?

Батько Павло Іванович та мати Сте-

панида мали чотирьох дітей: синів Вавіла та Микиту, дочок - Софію та її сестру, ім'я якої, на жаль, не встановити не вдалось. За століпінської реформи вони всією сім'єю переїхали з села Олександропіль до села Савчина Балка. В церковних книгах села Баштино церкви імені Олександра Невського ми знаходимо, що 27 січня

1910 року Софія вийшла заміж за Василя Григоровича Гриценка з села Ситаєвка, у них народилася донька Олександра.

Чигрин Вавіл Павлович одружився на Гопко Федорі Омелянівні ще за попереднім місцем проживання, на Катеринославщині, у 1896 році в них народилася донька Ганна, по чоловіку - Щербина, яка пізніше проживала в селі Ганнівка, а потім вони побудували будинок в селі Сергіївка. В 1900 році у Вавіла Павловича народилася донька Паша, по чоловіку Берест, вони проживали вони в селі Перша Лелеківка, мали 4 дітей: синів Івана та Миколу, доньок Марію та Олександру. Жителі села Луганка пам'ятають їхнього сина Івана Береста, який працював механізатором в радгоспі «Маріямпольський».

В 1902 році в сім'ї Вавіла Павловича народилася донька Федоса, по чоловіку Завгородня, в неї було дві доньки - Марта Максимівна, яка працювала в Ганнівській школі викладачкою російської мови та літератури, та Таїсія Максимівна, яка працювала 2-м секретарем Жовтоводського міськкому партії.

У 1904 році в сім'ї Вавіла Павловича народився син Леонтій, пізніше він одружився на Литвак Оксані Тимофіївні та в них народилося дві доньки - Ліна та Ліда. Леонтій Вавілович воював, дійшов до Берліна, але незабаром після війни помер та був похований в селі Луганка.

Оксана Тимофіївна свого часу працювала в дитячих яслах на Центральній садибі радгоспу «Маріямпольський».

В селі Іскрівка добре пам'ятають Лідію Леонтіївну Голубничу, яка тривалий час очолювала городню бригаду колгоспу імені 20-го з'їзду КПРС, біля неї й доживала свої роки її мама Оксана Тимофіївна. Свого часу в спогадах Лідія Леонтіївна розповідала, що на все життя в її серці залишилася образа на вчителів, які обзивали її куркулькою.

У 1906 році в сім'ї Вавіла Павловича народився син Федір, який потім проживав в селі Ганнівка.

В 1906 році Павло Іванович Чигрин купив 90 десятин землі на хуторі Савчина Балка і вся його сім'я переїхала в наш, Петрівський, район.

У Вавіла Павловича та Федори Омелянівні у 1908 році народилася донька Галя, по чоловіку - Волохова, разом з чоловіком вони народили чотирьох дітей - синів Миколу та Бориса, а також близнючок Катерину і Валентину.

В церковній книзі села Баштино знаходимо запис від 23 січня 1909 року № 9031 про те, як Вавіл Павлович та його дружина Федора хрестили своїх доньок Ксенію та Лукію, але, на жаль, в цій же

книзі від 18 лютого є запис: «Хутір Ситаєво (Савчина Балка): у селянина В. П. Чигринця померла дочка Ксенія».

У 1910 році у Вавіла Павловича народився син Олександр. Тоді ж він відділився від батька і купив 45 десятин землі. У 1913 року народилися сини Петро й Павло, через рік - син Андрій, у 1917 році народився син Тиміш, який потім проживав в селі Чабанове і мав трьох дітей: Степана, Катерину і Петра.

У 1920 році в сім'ї Вавіла народилася донька Катерина, яка своє життя пов'язала з Юхимом Андрійовичем Куцеволом, вони мали сина Анатолія та чотирьох онуків. Онучка, Валентина Мачкур, проживає в селі Ганнівка та виростила доньку і сина.

ви вів той же уповноважений гр. Бельке А.І.

Які ж такі злочинні статки мали ті «куркулі»? Після революції вони суттєво збідніли, але, судячи з документів, це не допомогло їм уникнути покарання за маєтність.

Згідно довідки Лелеківської сільської ради, Шевелуха Г.Г. до революції мав 25 десятин землі та орендував 10 десятин, мав коней - 5, корів - 3, волів - 2, малої рогатої худоби - 5 голів, молотарку, жатку, сіялку, букер, плуги - 2, вози - 2. Постійно в нього працювало 5 осіб. У 1930 його статки значно зменшились: він обробляв 9,5 десятин землі, мав двох коней, корову, віз, жатку, сіялку, букер, плуг, віялку.

Згідно довідки Петрівської сільської ради, П'ята Євмен Якович до 1917 року мав 25 десятин землі та орендував 35 десятин, мав коней - 8, корови - 3, 5 голів малої рогатої худоби, жатку, сівалку, шеретовку, букер, по два плуги, вози та борони, тримав трьох батраків. У 1928 році суттєво збіднілий господар обробляв 13 десятин землі, мав коней - 2, корову, 6 голів овець, жатку, молотарку, сівалку, плуг, шеретівку, борони.

Згідно довідки Лелеківської сільської ради на Лященка Харлампія Тарасовича, він до революції мав 50 десятин землі, коней - 6, корови - 3, воли - 2, молотарку, вози - 2, жатку, сіялку, гребку, постійно в нього працювали двоє наймитів та сезонно - троє. В 1929 році у селянина залишилося 9,5 десятин землі, пара коней, корова, віз, жатка, сівалка, молотарка, букер, плуг та віялка.

Коваленко Сава Іванович за довідкою Лелеківської сільської ради мав до революції 27 десятин землі та орендував 10 десятин, мав коней - 6, корови - 3, воли - 2, вітряк, жатку, сівалку, віялку, вози - 2, в нього працювали двоє батраків постійно та ще стільки ж сезонно. У 1929 році в нього залишились 15,7 десятин землі, пара коней, корова, 2 голови малої рогатої худоби, віз, жатка, сіялка, гребка, букер, плуг, борону, віялка.

Педан Гаврило Трохимович за довідкою Малоганнівської сільської ради до революції мав разом з батьком 40 десятин землі, коней - 4, корови - 2, молотарку, сівалку, букер, плуг, борони, вози, в нього постійно працював один батрак і сезонно - троє.

Литвяк Тиміш Іванович згідно довідки Корсунівської сільської ради до революції мав 40 десятин землі, коней - 6, корови - 2, сіялку, жатку, плуг, букер, віялку, брички - 2, борони - 2, мав трьох сезонних робітників. На 1929 рік у господарстві залишились 10 десятин землі, пара волів, бричка, букер, борона та віялка.

Значимо, що завданням тодішнього керівництва державою було якнайбільшій кількості людей пред'явити звинувачення. Через це людям з різних населених пунктів висували звинувачення по одних і тих же статтях.

Тож за цими ж звинуваченнями П'яту Євмена Яковича, Педана Гаврила Трохимовича та Коваленка Саву Івановича вислали на північ на 3 роки.

Також постановили: Лященко Харлампія Тарасовича та Литвака Тимофія Івановича з під варті звільнити, на Шевелуху Гаврила Григоровича справу закрити.

Можливо, звільнення з-під варті було пов'язане з неможливістю утримувати таку велику кількість підсудних. Це впливає з телеграми, яка надійшла з Харкова до Дніпропетровської обласної прокуратури 12 січня 1931 року: «Остаточно наказом з діб зменшити кількість підсудних на 20%. Зокрема, забезпечити негайне закінчення касаційних справ обласного суду. Бенедіктов».

Висловлюємо свою вдячність за допомогу в підготовці цього матеріалу Валентині Юхимівні Мачкур.

*Завідуюча Іскрівською сільською бібліотекою
Тетяна ПЛАТОШИНА,
Микола ПЛАТОШИН*

НА ЗАПОВІТНІЙ СЦЕНІ КОРИФЕЇВ

Цьогоріч 8 лютого виповнилося 85 років від дня народження відомого шанувальникам театрального мистецтва на Кіровоградщині та за її межами народного артиста України Володимира Леонідовича Мироновича.

До ювілею актора Кропивницького академічного обласного українського музично-драматичного театру імені М. Л. Кропивницького літературно-меморіальний музей І.К. Карпенка-Карого міста Кропивницького підготував віртуальну виставку «На заповітній сцені корифеїв».

Народився майбутній майстер сцени 1939 року у Запоріжжі. У 1960 році закінчив Київський театральний інститут імені Івана Карпенка-Карого.

Трудову діяльність розпочав у Черкаському обласному українському музично-драматичному театрі імені Т.Г. Шевченка.

З 1965 по 1969 рік грав у Кіровоградському музично-драматичному театрі імені М. Кропивницького. Пізніше працював артистом Луганського обласного драматичного театру, Львівського театру юного глядача імені М. Горького, Полтавського обласного музично-драматичного театру імені М. Гоголя, якому віддав 20 років свого життя і творчості.

У 1991 році Володимир Миронович повернувся до Кіровограда (нині – м. Кропивницький). Саме на кропивничанській сцені відбулося справжнє становлення актора, розкрилася його обдарованість артиста широкого амплуа. Він з успіхом грав і в драматичних виставах, і, маючи вокальні дані, в музичних комедіях та оперетах.

За довге сценічне життя Володимир Леонідович створив більше 160 ролей. Він не задовольнявся тільки своїми природними даними, до таланту додавав ще силу свідомої, розумної праці.

За вагомий внесок у розвиток театрального мистецтва Володимира Мироновича відзначено званнями «Заслужений артист України» (1984) та «Народний артист України» (2007).

Багаторічне театральне подвижництво В. Мироновича висвітлює ціла галерея світлин, програм, афіш, документів як з фондів літературно-меморі-

ального музею І.К. Карпенка-Карого, так і з архіву родини Мироновичів.

Готуючи виставку, науковці музею глибоко спілкувалися з дружиною актора, заслуженою артисткою України, акторкою театру імені М. Кропивницького Євгенією Іванівною Миронович (Мельниченко). Завдяки їй з'явилася можливість ознайомитися з сімейними фотографіями, програмами та світлинами періоду роботи Володимира Леонідовича на сценах в інших театрах, грамотами, документами про присудження звання «Заслужений артист Української РСР» (1984) та «Народний артист України» (2007), нагрудними знаками та ін.

Спогади про талановитого актора та добру людину цитуються в супроводжувачому тексті до виставки. Колеги-кропивничани вважають, що Володимир Миронович був майстром-аристократом сцени. Він уособлював в собі людину добра і любові, скромності і толерантності, щирості і високої порядності, моральності та інтелігентності.

Тяжка хвороба підірвала здоров'я Володимира Леонідовича. 29 лютого 2008 року його не стало, але вдячна пам'ять жива і досі.

З виставкою можна ознайомитися на сайті музею.

Наталія МЕЛЬНИЧЕНКО, науковиця літературно-меморіального музею І.К. Карпенка-Карого

КРЕАТИВНА ЛАБОРАТОРІЯ МУЗИКОЗНАВЦЯ

У бібліотеці Чижевського в рамках VIII Всеукраїнського фестивалю-конкурсу української академічної музики «Класик-проект», присвяченого пам'яті Юлія Мейтуса, відбулася творча зустріч «Креативна лабораторія музикознавця» із сучасними композиторами та музикантами.

Розпочала цей захід Ірина Сікорська – музикознавиця, кандидатка наук інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені Максима Рильського Національної академії наук України, яка розповіла про нові фахові видання у царині музики.

Шанувальники музичного мистецтва мали можливість ознайомитися із книгою життєспогадів про відомого українського митця – «Олександр Козаренко. Недочита-

на партитура», статтями, віршами, упорядницею яких є доктор мистецтвознавства, професорка Ганна Карась. Учасникам заходу була також представлена монографія Ганни Карась «Платонида Шуровська-Россієвич – перша українська професійна диригентка». Цінність видання в тому, що це перша книга спогадів про мисткиню.

Натхненню й емоційно музикознавиця Ірина Сікорська привітала усіх із появою очікуваного шостого тому «Української музичної енциклопедії»; багато статей цього видання написані нею особисто.

У свою чергу композиторка, музикознавиця, членкиня Національної спілки композиторів України, заслужений діяч мистецтв України Марина Долгіх представила спільноті цікавий мистецький проект «Єлисаветградські адреси композитора Петра

Ніщинського». Під час презентації проекту звучали чудові романи Ніщинського у виконанні студентів Кропивницького музичного фахового коледжу.

«Креативна лабораторія музикознавця» стала майданчиком для прем'єри нової збірки «Перевтілення» для ансамблів та окремих інструментів черкаської композиторки Євгенії Марчук. У передмові авторка поділилася ідеєю задуми: творення музики через музикування в якості арттерапії. Пані Євгенія проілюструвала п'єси зі збірки грою на фортепіано. Саме в цей день прозвучала її нова п'єса «Ніч в Каталонії».

Також у процесі творчого спілкування взяли участь директор музею музичної культури імені Кароля Шимановського Олександр Полячок та голова цьогорічного конкурсу юних композиторів пам'яті Юлія Мейтуса Наталія Боева. На завершення зустрічі переможці минулого конкурсу юних музикознавців отримали в дарунок нову надруковану збірку кращих робіт.

«Креативна лабораторія музикознавця» – вагомий культурний подія для всіх поціновувачів музичного мистецтва Кропивницького та області.

СВІТ ФЕНТЕЗИ У КНИГОЗБІРНІ ЧИЖЕВСЬКОГО

Однією з найцікавіших особливостей художньої літератури є можливість подорожувати різними містами, країнами, світами, не покидаючи рідної домівки. Одного разу відвідавши фантастичні світи, ви немовби стаєте тим, хто скуштував чарівних фруктів фейрі й ніколи не зможе бути повністю задоволеним світом, у якому живе.

Вважають, що жанр фентезі започаткував англійський письменник Дж.Р.Р. Толкін, який спочатку написав «Гобіт, або Туди і Звідти» (1937), а потім – «Володар перснів» (1954-1955). Говорячи про твори Толкіна та початок історії фентезі, варто згадати і «Хроніки Нарнії» Клайва Льюїса. Саме з цих творів, які колись вважали казками, і розпочинається історія загадкового жанру – фентезі. Книжки цього жанру вражають, розпалюють уяву і дозволяють відволіктися від буденності.

На фоні пандемії ковіду багато людей поринули у фентезі, щоб насолодитися світами, де правлять магічні сили і живуть незвичні істоти, де немає масок, антисептиків та червоних зон. З початком повномасштабної війни росії проти нашої держави у багатьох виникло бажання сховатися від страшної реальності. У психології є такий термін – «ескапізм», він розкриває процес втечі від реальності, характерними рисами якого є бажання втекти від безраднісних фізичних та психологічних аспектів життя і сховатися у вигаданому ідеальному світі. Хочеться стати «потрапляльцем» і відправитися в ельфійське королівство в пошуках мандрів і скарбів. У такій ситуації психологи радять за найменшої можливості поновлювати свій емоційний ресурс. В цьому допомагає читання. Книжки відвертають увагу і знижують тривожність. Читаючи, ніби повертаєшся до звичного життя, і це дає можливість мозку впоратися з невідомістю. Респонденти соціологічного дослідження «Як читають українці під час повномасштабної війни – 2023» від Українського інституту книги зазначили, що найчастіше читають книги саме фантастичного жанру.

Існують різні види фентезі. Дорослим до смаку припадуть книги епічного фентезі – витримані у високому стилі твори, які здебільшого описують боротьбу з надприродними силами. У книгах цього жанру, зазвичай багатотомних, читач зустріне фантастичними расами, магією, докладними мапами місць подій,

пророцтвами, що віщують лихо, винайденими мовами. Найбільших успіхів на цих теренах досяг Дж.Р.Р. Толкін, автор «Володаря Перснів», «Гобіта» і «Сильмариліону». Варто згадати й епічну серію-бестселер Джорджа Р.Р. Мартіна «Пісня льоду й полум'я», за мотивами якої вийшов серіал «Гра престолів» від HBO. Перша книга циклу – «Гра престолів» – змальовує захопливий світ Сімох Королівств, де літо й зима тривають по кілька років, з півночі наступають загакові й моторошні вороги, а вельможні родини ведуть запеклу війну за престол. В онлайн-кінотеатрі Netflix користується популярністю серіал «Відьмак», заснований на серії романів Анджея Сапковського. Перша книга фентезійного циклу «Відьмак» – «Відьмак. Останнє бажання». Збірка складається з семи оповідань про різні періоди життя героя, з'єднані між собою невеличкими інтерлюдіями.

У бібліотеці ім. Д.І. Чижевського ви зможете поринути в магічний світ, який створив один із найвідоміших у світі письменників у жанрі фентезі – Террі Пратчетт. Щоб розпочати мандрівку в світ інтелектуального фентезі, необхідно лише почати читати один із його численних романів: «Колір магії»; «Право на чари»; «Химерне саяво»; «Чаротворці»; «Віщі сестри» та інші. У романах маєстро інтелектуального фентезі через гумор і сатиру поєднуються, культура, історія та філософія, що притаманні творам класичної літератури.

Познайомитися із незвичними чарівними істотами вам допоможуть такі магічні путівники: детективне фентезі – «Шістка воронів» Лі Бардуго, «Нічна» Альони Нойвіль; підліткове фентезі – «Місто кісток» Кассандри Клер, «Багряна королева» Вікторії Аверард, «Рубінова книга» Керстін Гір; дитяче фентезі – «Порох із драконових кісток. Сезон кіноварів» Володимира Арєнєва, «Сторожова застава» Володимира Рутківського; міське фентезі – «Дім дивних дітей» Ренсон Піт'з, «Сутінки» Стефені Маєр; темне фентезі – «Аркан вовків» Павла Де-

рев'янка, «Мантра-омана» Вікторії Гранецької; героїчне фентезі – «Мешканці старого двору» Романа Росіцького.

Із прообразами українського фентезі знайомий фактично кожен читач: «Лісова пісня» Лесі Українки, «Вій» та «Ніч перед Різдом» Миколи Гоголя, «Тіні забутих предків» Михайла Коцюбинського, «Конотопська відьма» Григорія Квітки-Основ'яненка стали невід'ємною частиною української літературної спадщини.

Українська література може похвалитися незвичним жанром козацького фентезі. Роман Леоніда Кононовича «Чигиринський сотник» – це гостросюжетна розповідь про українського козака, в якій наші національні традиції перегукуються з чужоземними містичними практиками.

Ще одним цікавим різновидом жанру фантастики є міфологічне фентезі, яке змальовує різноманітні міфологічні світи. Українська міфологія дає багато їжі для роздумів талановитим письменникам та письменникам. Збірка «Потайсвіт» містить легкі містично-фентезійні оповідання: сім авторок-майстринь жанру – Анна Пахомова, Ніна Ягоджинська, Вікторія Вирова, Оксана Кириченко, Галина Голдінова, Анфіса Сметаніна, Юлія Легчун – переосмислюють нашу культуру, традиції, історію на сучасний лад. Українська письменниця Наталія Савчук написала чарівний роман-міфологему «Світ Семисвіття», який захопить і прихильників Дж.Р.Р. Толкіна, і шанувальників Джорджа Мартіна. Стане він також відкриттям для читачів, залюблених у живу смаковиту українську мову та міфопоетику.

Фентезі – це не просто вигадка, а й чудеса, які захоплюють подих; герої, які звільняють королівства від королів-тиранів; магічні істоти, які начебто не мають нічого людського, проте демонструють найкращі людські якості.

Світ фентезі нікого не залишить байдужим. Пориньте у містичні пригоди і мандри, завітавши до бібліотеки імені Дмитра Чижевського.

Лариса КОВАЛЕНКО, завідувачка відділу зберігання та реставрації бібліотечних фондів ОУНБ ім. Д.І. Чижевського

ГОРОСКОП З 19 ПО 25 ЛЮТОГО

ОВЕН (21.03-20.04)

Тиждень відпочинку і розслаблення. Він пов'язаний із засвоєнням космічної енергії, любов'ю, прощенням. Близькі люди можуть надати Овнам підтримку і допомогу, і ті ще раз переконаються в їхній вірності і відданості. Можливо, в кінці цього тижня Овни відчують неспокій. Причиною цього може стати порушення зв'язку з далеким партнером або рідною людиною, що знаходиться у від'їзді.

Сприятливі дні: 21, 25; несприятливі: 19.

ТЕЛЕЦЬ (21.04-21.05)

Тельці можуть відчути невелике розчарування в особистому житті, необхідність в порадах друзів. Існує небезпека потрапити в тенета до шарлатана або прожектера. Можливо, Тельці перебільшуватимуть свої проблеми. Друга половина тижня виявиться спокійнішою, передбаченішою і вдалішою. Вірогідні віщі сні. Сприятливі дні: 22; несприятливі: 24.

БЛИЗНЮКИ (22.05-21.06)

Тиждень сприятливий для духовних роздумів, самоосвіти. Він обіцяє труднощі в стосунках. Зірки передвіщують невдачу у всіх починаннях. Напружений тиждень, який перевірить самовладання Близнюків. Не виключений титар нового клопоту або обов'язків. Сприятливі дні: 20, 24; несприятливі: 23.

РАК (22.06-22.07)

Цей тиждень відмічений гармонією, оптимістичним настроєм і ентузіазмом. Особливо сприятливі романтичні стосунки. Сприятливі заручини, укладення шлюбу. Тиждень пов'язаний з відстоюванням прав, волі. Вірогідні масові громадські безлади. Володіючи природженим відчуттям справедливості, будь-яке її порушення Раки розглядатимуть як особисту образу. Сприятливі дні: 19; несприятливі: 24.

ЛЕВ (23.07-23.08)

Тиждень зажадає від вас пунктуально виконання своїх обов'язків - як службових, так і сімейних. Від вас потрібні рішучі, але обачні дії. Нові справи можуть виявитися вам не під силу. Тиждень очищення і відмови від усього непотрібного. У другій половині тижня ймовірно відновлення старого знайомства. Ваше матеріальне становище може зміцнитися найприроднішим способом. Сприятливі дні: 21; несприятливі: 19.

ДІВА (24.08-23.09)

Тиждень пробудження внутрішніх сил. Зовнішня серйозність і неприступність Дів може зашкодити прагненню до гармонії в сім'ї. Тиждень характеризується як позитивними, так і негативними тенденціями. Через збільшені витрати матеріальне становище не покращає. Сприятливі дні: 20; несприятливі: 23.

ТЕРЕЗИ (24.09-23.10)

Можливо, саме на цьому тижні вас наддоженуть невіршені проблеми або відкладені справи, для вирішення яких буде потрібний значний час або фінансові витрати. Навіть в стабільних парах вірогідні розбіжності через неможливість повноцінного спілкування. Тиждень символізує зміни, трансформації. Вірне рішення вам зможе підказати ваш покровитель. Сприятливі дні: 23, 24; несприятливі: 20.

СКОРПІОН (24.10-22.11)

Багато Скорпіонів присвячують тиждень пошуку сенсу життя і відкриття для себе вічних істин. Тиждень боротьби, відстоювання своїх інтересів і поглядів. Ймовірно, що дії і думки Скорпіонів прийдуть в суперечність із загальноприйнятими нормами. Сімейні проблеми знов вийдуть на перший план і зажадають значних витрат. Сприятливі дні: 19, 23; несприятливі: 24.

СТРЕЛЕць (23.11-21.12)

Тиждень позначений підтримкою вищих сил, посиленням аури і активізацією всіх позитивних якостей. Цей час сприятливий для укладення довгострокових фінансових договорів і ухвалення важливих рішень. Багатьом Стрільцям вдасться значно поліпшити матеріальне становище в результаті успішного завершення справ або отримання несподіваної допомоги. Сприятливі дні: 25; несприятливі: 21.

КОЗЕРІГ (22.12-20.01)

Цей тиждень може принести Козерогам розлад між розумом і серцем. Домашні справи зажадають найпильнішої уваги і витрати чималих грошових коштів. Але не варто ними займатися на цьому тижні. Можливе зіткнення з хамським ставленням, агресією або пограбуванням. Козероги можуть втратити контроль над емоціями і вплатитися у важкий конфлікт. Сприятливі дні: 25; несприятливі: 23.

ВОДОЛІЙ (21.01-19.02)

Тиждень конфліктів і непорозуміння. Водолії повинні бути готові до серйозної розмови з начальством. У другій половині тижня вони можуть відчути підтримку близьких людей, проте неприємності багатьом не дадуть заспокоїтися. Корисні фізичні навантаження. Сприятливі дні: 24; несприятливі: 19.

РИБИ (20.02-20.03)

Ймовірно, ви зможете відновити втрачені зв'язки, які змінять характер вашої роботи і наповнять її новим змістом. Основною проблемою цього тижня може стати кризова фінансова ситуація. Багатьом Рибам доведеться виплачувати старі борги і робити нові. Ця ситуація може затягнутися надовго. Сприятливі дні: 22; несприятливі: 23.

«НС» ГОТУЄ

**БЕНДЕРИКИ
З КАПУСТОЮ**

Ця українська страва відрізняється своєю простотою у приготуванні (спочатку смажите млинці, потім тушкujete капусту, потім загортаєте трикутники і їсте), яскравим смаком і акуратним виглядом.

ІНГРЕДІЄНТИ

Для млинців:
Молоко 2,5% - 500 мл
Окріп - 250 мл
Яйця курячі - 3 шт.
Борошно пшеничне - 2 склянки
Сіль - 0,5 ч. л.
Цукор - 1 ст. л.
Олія - 1 ст. л.
Для начинки:
Капуста білоголова - 1 кг
Паста томатна - 1 ст. л.
Цукор - 1 ч. л.
Сіль - за смаком
Перець чорний мелений - за смаком

Як готувати:

Приготуйте млинці. У миску вбийте яйця, додайте сіль, цукор і розмішайте вінчиком. Налийте молоко і перемішайте до однорідності. Поступово всипайте просіяне борошно, не припиняючи перемішувати. В кінці налейте окріп і розмішайте

те до однорідної маси. Добре розігрійте пательню, змастіть олією і смажте млинці по 20-25 секунд з одного боку. Таким чином посмажте всі млинці. Для начинки пошаткуйте тоненько капусту. Викладіть її у розігріту з олією сковороду і смажте на середньому вогні 15 хвилин, не накриваючи кришкою. Томатну пасту розведіть з ложкою води, цукром, сіллю і перцем. Полейте цим соусом капусту, перемішайте і тушкуйте під кришкою, помішуючи, ще 15 хвилин. На млинці викладіть по 1 столовій ложці начинки і загорніть трикутниками. Для цього млинець поріжте на широкі смужки, з одного боку викладіть начинку і складайте трикутниками. Смачного!

Олександр Резнік

Віктор Тулянтцев

ВИПРАВЛЕННЯ

У публікації «Зазнали невдачі», розміщеній у №6 від 08.02. 2024 р., була допущена технічна помилка у частині ілюстративного матеріалу.

Просимо звернути увагу на уточнену інформацію.

Редакція перепрошує за допущену неточність.

Повідомлення про намір отримати дозвіл на викиди

Повне та скорочене найменування суб'єкта господарювання: КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЖОВТОВОДСЬКИЙ ВОДОКАНАЛ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ» (КП «ЖВК» ДОР») (проммайданчик №3 насосно-фільтрувальна станція НФС №4). Ідентифікаційний код юридичної особи в ЄДРПОУ: 32182594. Місцезнаходження суб'єкта господарювання, контактний номер телефону, адреса електронної пошти суб'єкта господарювання: 52204, Дніпропетровська обл., м.Жовті Води, вул. 8-го Березня, буд. 40А, тел. 095-291-60-11, evk@evk.dp.ua. Місцезнаходження об'єкта/промислового майданчика: розміщений на території Кіровоградської області, Олександрійського району на південно-західній околиці м.Жовті Води, 5 км. автошляху Жовті Води - Кривий Ріг. Мета отримання дозволу на викиди: отримання дозволу на викиди для існуючого підприємства згідно ПКМУ №302 від 13.12.2002р. Відомості про наявність висновку з ОВД: діяльність

підприємства не підлягає оцінці впливу на довкілля згідно Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Загальний опис об'єкта: виробничі діяльність підприємства пов'язана із постачанням населенню та промисловим підприємствам м.Жовті Води питної і технічної води, а також очищенням каналізаційних стоків. На промисловому майданчику №3 здійснюється очищення та постачання населенню та промисловим підприємствам м.Жовті Води питної і технічної води. Відомості щодо видів та обсягів викидів: натрію гідроксид, оксид вуглецю, вуглецю діоксид, метан, залізо та його сполуки, ртуть та її сполуки, марганець та його сполуки, речовини у вигляді суспендованих твердих частинок неідиференційовані за складом, кремнію оксид, оксиди азоту, діазоту оксид, кислота сірчана, нмлос, хлор, хлористий водень, фториди що легко розчиняються, фториди погано розчинні, фтористий водень. Загальний викид забруднюючих речовин складає 418,232 т/рік. Заходи щодо

впровадження найкращих існуючих технологій виробництва, що виконані або/та які потребують виконання: заходи не встановлюються. Перелік заходів щодо скорочення викидів, що виконані або/та які потребують виконання: заходи не встановлюються. Дотримання виконання природоохоронних заходів щодо скорочення викидів: для даного підприємства не було встановлено заходи щодо скорочення викидів. Відповідність пропозицій щодо дозволених обсягів викидів законодавству: викиди відповідають вимогам Наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища України №309 від 27.06.2006. З приводу зауважень та пропозицій звертатись до Кіровоградської обласної Державної адміністрації за адресою: 25006, м.Кропивницький, пл.Героїв Майдану,1. Строки подання зауважень та пропозицій: протягом 30 календарних днів з дня публікації повідомлення про намір.

Повідомлення про намір отримати дозвіл на викиди

Повне та скорочене найменування суб'єкта господарювання: КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЖОВТОВОДСЬКИЙ ВОДОКАНАЛ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ» (КП «ЖВК» ДОР») (проммайданчик №6 майданчик для зберігання відходів). Ідентифікаційний код юридичної особи в ЄДРПОУ: 32182594. Місцезнаходження суб'єкта господарювання, контактний номер телефону, адреса електронної пошти суб'єкта господарювання: 52204, Дніпропетровська обл., м.Жовті Води, вул. 8-го Березня, буд. 40А, тел. 095-291-60-11, evk@evk.dp.ua. Місцезнаходження об'єкта/промислового майданчика: розміщений на території Кіровоградської області, Олександрійського району на відстані 550м. на захід від с.Мар'янівка. Мета отримання дозволу на викиди: отримання дозволу на викиди для існуючого підприємства

згідно ПКМУ №302 від 13.12.2002р. Відомості про наявність висновку з ОВД: діяльність підприємства не підлягає оцінці впливу на довкілля згідно Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Загальний опис об'єкта: виробничі діяльність підприємства пов'язана із постачанням населенню та промисловим підприємствам м.Жовті Води питної і технічної води, а також очищенням каналізаційних стоків. На промисловому майданчику №6 зберігаються сухі відходи (мінералізована суміш) після очищення каналізаційних стоків. Відомості щодо видів та обсягів викидів: речовини у вигляді суспендованих твердих частинок неідиференційовані за складом. Загальний викид забруднюючих речовин складає 0,679 т/рік. Заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва, що виконані або/та які

потребують виконання: заходи не встановлюються. Перелік заходів щодо скорочення викидів, що виконані або/та які потребують виконання: заходи не встановлюються. Дотримання виконання природоохоронних заходів щодо скорочення викидів: для даного підприємства не було встановлено заходи щодо скорочення викидів. Відповідність пропозицій щодо дозволених обсягів викидів законодавству: викиди відповідають вимогам Наказу Міністерства охорони навколишнього природного середовища України №309 від 27.06.2006. З приводу зауважень та пропозицій звертатись до Кіровоградської обласної Державної адміністрації за адресою: 25006, м.Кропивницький, пл.Героїв Майдану,1. Строки подання зауважень та пропозицій: протягом 30 календарних днів з дня публікації повідомлення про намір.

Втрачену залікову книжку факультету «Комп'ютерні науки» Економіко-технологічного інституту імені Роберта Ельворті на ім'я Ібе Д.Ю., - вважати не дійсною.

Прогноз З. Філера та А. Чуйкова впливу сонячної активності на стан здоров'я, психіки та поведінку людей з 15 до 21 лютого 2024 року за даними НАСА і НОАА на 14 лютого

Дні	четвер	п'ятниця	субота	неділя	понеділок	вівторок	середа
Дати	15.02	16.02	17.02	18.02	19.02	20.02	21.02
Вплив	Збудження	Стабілізація	Заспокоєння	Стабілізація	Стабілізація	Стабілізація	Заспокоєння

Минулого тижня сонячна активність (СА) коливалась на високому рівні: мінімум числа Вольфа 144 був 12-го лютого, максимум 164 був 8-го лютого; середнє значення числа Вольфа за тиждень склало 140,4. Високоенергетичні потоки сонячного вітру були 9 та 11-14-го лютого Слабкі магнітні буря були 11 і 13-14-го лютого. Спалахи класу М були весь тиждень, а класу Х3- були 10-го лютого. Велика кількість потужних землетрусів була 7-го і 12-го лютого. Термоміклатичний індекс (ТКІ) зростає від 18,25 до 19,13*1010 Ватт, інтенсивність радіовипромінювання зростає від 180 до 194. Потоки космічних променів інтенсивністю від 3,3 до 5,4% були нижче середньої за час спостережень. 26-27.02 очікується підвищення геомагнітної активності. Бережіть себе та близьких 15-го лютого! Будьте стримані у стосунках цього дня!

Кафедра прикладної математики, статистики та економіки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка